

Пропозиції
Державної податкової служби України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу
України та інших законів України щодо сприяння господарській
діяльності фізичної особи – підприємця без застосування реєстратора
розрахункових операцій (програмного реєстратора розрахункових
операцій) та збереження права на використання Книги обліку доходів»,
внесеного на розгляд Верховної Ради України народними депутатами
України Колтуновичем Олександром, Медведчуком Віктором,
Королевською Наталією та іншими (4 депутати),
реєстраційний номер 4490 від «11» грудня 2020 р.
перше читання

1. Проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо сприяння господарській діяльності фізичної особи – підприємця без застосування реєстратора розрахункових операцій (програмного реєстратора розрахункових операцій) та збереження права на використання Книги обліку доходів» (далі – законопроєкт) Державною податковою службою України не підтримується.

2. Законопроєктом пропонується внести зміни до статті 291 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) з метою встановлення для суб'єктів господарювання, які обрали спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, граничних обсягів доходу залежно від розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого законом на 01 січня податкового (звітного) року (далі – ПМ).

Слід зазначити, що з 01 січня 2021 року граничні обсяги доходів встановлені залежно від розміру мінімальної заробітної плати на 01 січня звітного податкового року (далі – МЗП).

Законопроєктом пропонується встановити такі граничні обсяги доходу:
для першої групи – до 750 розмірів ПМ (з 01.01.2021 – 167 МЗП);
для другої групи – до 3000 розмірів ПМ (з 01.01.2021 – 834 МЗП);
для третьої групи – до 7000 розмірів ПМ (з 01.01.2021 – 1167 МЗП).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» розмір МЗП з 01 січня 2021 року становить 6000 грн, розмір ПМ – 2270 гривень. Таким чином, запропоновані законопроєктом розміри граничних обсягів доходу в умовах 2021 року становитимуть:

для першої групи – до 1 702 500 грн (з 01.01.2021 – до 1,002 млн грн);
для другої групи – до 6 810 000 грн (з 01.01.2021 – до 5,004 млн грн);
для третьої групи – до 15 890 000 грн (з 01.01.2021 – до 7,002 млн гривень).

Результати декларування фізичними особами – підприємцями платниками єдиного податку доходів, отриманих у 2019 році, свідчать про достатність чинних граничних обсягів доходу, які діяли у 2019 році.

За результатами декларування фізичними особами – підприємцями платниками єдиного податку третьої групи доходів, отриманих за 9 місяців 2020 року, 85 відс. з них задекларували доходи до 1 млн грн, 9,5 відс. – від 1 до

2 млн грн, 5,8 відс. – від 2 до 6 млн грн та лише близько 0,2 відс. – понад 6 млн гривень.

Окремо слід зазначити, що Законом України від 30 березня 2020 року № 540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», який набрав чинності з 02.04.2020, вже було збільшено граничні обсяги доходу для платників єдиного податку. Так, для першої групи збільшено до 1 млн грн, для другої групи – до 5 млн грн, для третьої групи – до 7 млн гривень.

Також Законом України від 01 грудня 2020 року № 1017-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій» (далі – Закон № 1017) з 01 січня 2021 року граничні обсяги доходів, неперевищення яких є однією з умов застосування суб'єктами спрощеної системи оподаткування відповідних груп платників єдиного податку, встановлені залежно від розміру мінімальної заробітної плати на 01 січня звітного податкового року, що фактично призведе до щорічного збільшення таких обсягів доходу для платників єдиного податку.

Таким чином, запропоноване законопроектом значне підвищення розмірів граничних обсягів доходів є недоцільним.

Крім того, збільшення граничних обсягів доходів для усіх груп платників єдиного податку надасть можливість значній частині діючих платників другої та третьої груп перейти на першу та другу групи зі зменшенням ставки відповідно.

Законопроектом пропонується встановити, що фізичні особи – підприємці – платники єдиного податку першої і другої груп та платники єдиного податку третьої групи, які не є платниками податку на додану вартість, можуть вести облік у Книзі обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів або у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів.

При цьому у разі реєстрації Книги обліку доходів у встановленому порядку такі фізичні особи – підприємці ведуть її шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів, та записи в Книзі обліку доходів є первинним (оперативний) обліком результатів роботи і достатньою підставою для формування показників податкової звітності.

Пропозиція не відповідає пункту 44.1 статті 44 Кодексу, відповідно до якого для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших

документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності на підставі даних, не підтверджених вище визначеними документами.

Таким чином, реалізація норм законопроекту може призвести до неоднозначного трактування норм законодавства та ускладнення адміністрування.

Також законопроектом пропонується встановити, що у разі вибору ведення Книги у паперовому вигляді така книга реєструється в контролюючому органі.

Слід зазначити, що Законом України від 14 липня 2020 року № 786-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб – підприємців» з 01 січня 2021 року скасовано ведення Книг обліку доходів (Книг обліку доходів та витрат) та їх реєстрацію в контролюючих органах для фізичних осіб – підприємців – платників єдиного податку.

Повернення норм щодо реєстрації паперових примірників Книг обліку доходів у контролюючих органах призведе до ускладнення адміністрування, збільшення обсягів матеріальних та часових витрат як платників податків, так і контролюючих органів.

Законопроектом пропонується внести зміни до пункту 61 підрозділу 10 розділу XX Кодексу та визначити, що реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій не застосовуються платниками єдиного податку першої – четвертої груп (фізичними особами – підприємцями), обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує обсягу доходу, визначеного в пункті 291.4 статті 291 Кодексу незалежно від обраного виду діяльності.

У разі перевищення платником єдиного податку другої – четвертої груп (фізичною особою – підприємцем) в календарному році обсягу доходу визначеного, визначений для таких платників у пункті 291.4 статті 291 Кодексу, застосування реєстратора розрахункових операцій та/або програмного реєстратора розрахункових операцій для такого платника єдиного податку є обов'язковим. Застосування реєстратора розрахункових операцій та/або програмного реєстратора розрахункових операцій починається з першого числа першого місяця кварталу, наступного за виникненням такого перевищення, та продовжується в усіх наступних податкових періодах протягом реєстрації суб'єкта господарювання як платника єдиного податку.

Пунктом 291.4 статті 291 Кодексу визначені різні граничні обсяги доходу для кожної групи платників єдиного податку (перша – третя). При цьому для четвертої групи платників єдиного податку не передбачено встановлення граничного обсягу доходу. Таким чином, зазначені норми законопроекту призведуть до неоднозначного та множинного трактування при їх практичному застосуванні.

Також відповідно до підпункту 298.2.3 пункту 298.2 статті 298 Кодексу платники єдиного податку зобов'язані перейти на сплату інших податків і

зборів, визначених Кодексом, зокрема, у разі перевищення протягом календарного року встановленого обсягу доходу для відповідної групи платника єдиного податку.

У такому випадку порядок оподаткування доходів (прибутків) від провадження підприємницької діяльності визначатиметься іншими нормами Кодексу та порядок використання реєстраторів розрахункових операцій та/або програмних реєстраторів розрахункових операцій визначатиметься Законом України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг».

Відповідно до чинних норм такий обсяг доходу визначено у розмірі 1 млн грн, а з 01.01.2021 по 01.01.2022 зазначений обсяг доходу становитиме 220 МЗП (1,32 млн гривень). Таким чином, законопроектом пропонується збільшити суму, яка даватиме право не застосовувати реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій.

Ця норма є не актуальною, не несе в собі жодних позитивних наслідків та викликає ланцюг правових колізій і можливостей для недобросовісних платників податків. Законом № 1017 вже було внесено зміни до пункту 61 підрозділу 10 розділу XX Кодексу та встановлено граничні обсяги доходів для фізичних осіб – підприємців платників єдиного податку з метою визначення межі обов'язкового застосування реєстраторів розрахункових операцій.

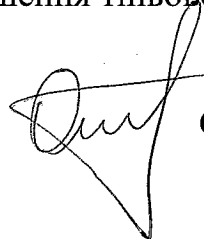
Понад 85 відс. фізичних осіб – підприємців платників єдиного податку за 2019 рік та платників єдиного податку третьої групи за 9 місяців 2020 року задекларували менше ніж 1 млн грн доходу.

Отже, для переважної більшості фізичних осіб – підприємців платників єдиного податку дотримання (виконання) норм чинного податкового та іншого законодавства не є основою ведення діяльності, а основним критерієм декларування об'єкта оподаткування є зменшення реального обсягу доходу до рівня, що не потребує застосування РРО.

Таким чином, з одного боку, дійсно, мають місце поодинокі випадки збитковості суб'єктів господарювання, але в абсолютній більшості випадків маємо місце з відвертим ігноруванням добровільного виконання вимог чинного податкового законодавства суб'єктами господарювання. Прийняття цього законопроекту може надати можливість окремим платникам і надалі ухилятися від фіскального обліку їхніх надходжень та, як наслідок, не відображати надходження в готівковій формі, при веденні господарської діяльності.

Також такі зміни можуть спровокувати використання такої схеми мінімізації сплати податків та зборів, як перехід до продажу усіх товарів, крім підакцизних, виключно ФОП – платниками єдиного податку та виключно за готівкові кошти, що спричинить значне збільшення тіньового товарообороту.

**Заступник Голови
Державної податкової служби України**

Євген ОЛЕЙНИКОВ